

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROSKE

Brez socialne in
politične svobo-
de je nemogoca
KULTURNA SVOBODA

IVAN CANKAR

Letnik III.

Celovec, v sredo 15. XII. 1948

Štev. 90 (183)

Tretje zasedanje OZN končano

Pariz, (Tanjug). Na plenarni seji Generalne skupščine Organizacije Združenih narodov dne 6. decembra t. l. je glasovalna večina sprejela predlog, naj se tretje zasedanje Generalne skupščine 11. decembra prekine in nadaljuje prvega aprila 1949 v Lake Successu. Pri tem sklepu vendar ni ostalo, ampak je Generalna skupščina še enkrat in to zadnjič zasedala dne 13. decembra t. l.

Med debato na seji dne 11. decembra so predstavniki demokratičnih držav nastopili odločno proti predlogu, naj se zasedanje Generalne skupščine nadaljuje 1. aprila 1949. Šef sovjetske delegacije Višinski je poudaril, da se bo moralo nadaljevati letošnje zasedanje v aprilu samo zato, ker vsebuje dnevni red vrsto vprašanj, ki nasprotujejo Ustanovni listini OZN in jih sploh ne bi bilo treba proučevati v OZN. Nadaljevanje Generalne skupščine v prihodnjem letu je samo izguba časa, razen tega pa še obremenitev proračuna OZN za pol milijona dolarjev.

Koreja naj postane nova Grčija

Na zadnji seji političnega pododboru je delegacija Sovjetske zveze komiteju predložila načrt resolucije, v katerem zahteva ukinitvevčasne komisije OZN za Korejo in odpoklic vseh čet iz Koreje. To resolucijo so podprli delegat FLR Jugoslavije, šef ukrajinske delegacije Beorusski delegat in delegati ostalih ljudskih republik v političnem pododboru. Delegat FLRJ je izjavil, da igra korejska komisija prav takšno temno vlogo kakor nekoč posebna komisija za Balkan. Ameriške okupacijske oblasti so obdržale v Južni Koreji vse oblike japonske kolonialne vladavine. Naj odpoklic sovjetskih čet iz Severne Koreje služi Združenim državam Amerike kot primer, kako je treba spoštovati nacionalno suverenost in upravičene zahteve 30 milijonskega korejskega ljudstva.

Šef ukrajinske delegacije Manuilski je med drugim nakazal, da hočejo ZDA z novo komisijo za Korejo, ki jo predlagajo, samo zadržati ameriške okupacijske oborožene sile v Južni Koreji in s tem preprečiti združitev Severne in Južne Koreje.

Poljski delegat je poudaril, da hočejo Združ. države Amerike, ki so tudi predložile resolucijo političnemu pododboru, s to svojo resolucijo napraviti iz Koreje novo Grčijo in opravičiti oboroženo vmešavanje ZDA v notranje zadeve korejskega ljudstva. Združene države Amerike hočejo sedaj, ko ne morejo več izpolnjevati svojih obveznosti na Daljnem vzhodu in izgubljajo oporišča na Kitajskem, zavarovati svoje interese in vojaška oporišča v Koreji s pomočjo tako imenovane komisije za Korejo v političnem pododboru, ki je postal samo glasovalni stroj ZDA. Kot tak je politični pododbor z 42 glasovi proti 6 glasovom delegacij slovanskih

kajti toliko bo stalo predvideno pettedensko delo v Lak Successu.

Plenum Generalne skupščine je stopil začetkom meseca decembra v poslednjo fazo svojega letošnjega zasedanja v Parizu. Čeprav so imeli razni pododbori Generalne skupščine doslej rekordno število sej, večina teh odborov vendarle ne bo mogla rešiti vseh vprašanj, ki jih imajo na dnevnem redu svojega dela. Politični pododbor do zaključka zasedanja še ni mogel rešiti naslednjih vprašanj: Ustoda bivših italijanskih kolonij v Severni Afriki, ravnanje z Indijanci v Južnoafriški uniji in vprašanje Francove Španije. Ta odbor je mogel kljub pospešenemu delu in številnim nočnim sejam v zadnjem času odpraviti s svojega dnevnega reda samo štiri vprašanja, in sicer vprašanje atomske energije, vprašanje prepo-veditve atomskega orožja, znižanje oboroženih sil petih vesil. držav za eno tretjino, takoimenovano grško vprašanje in vprašanje Palestine. Na koncu letošnjega zasedanja je ta odbor proučeval korejski problem.

držav odklonil načrt resolucije Sovjetske zveze, v katerem je sovjetski delegat zahteval ukinitvev komisije za Korejo in odpoklic vseh zasedbenih čet.

Posebni politični komite je do konca zasedanja rešil tri vprašanja: Vprašanje podaljšanja dela tako imenovane male skupščine, vprašanje sprejema novih članov v OZN in problem glasovanja v Varnostnem svetu.

Problem sprejemanja novih članov je obravnaval tudi plenum Generalne skupščine. Sprejetih je bilo z glasovi ameriške večine devet resolucij. V skladu s politično diskriminacijo ZDA in Velike Britanije proti državam ljudske demokracije zahteva največ teh resolucij, da bi Varnostni svet znova proučil prošnje Por-

tugalske, Transjordanije, Finske, Irske, Italije, Avstrije in Ceylona za sprejem v OZN. Dve resoluciji, ki jih je ameriški blok odobril na plenumu, zahtevata, da bi Varnostni svet in Generalna skupščina upoštevala pri sprejemanju novih članov predvsem mišljenje Mednarodnega sodišča, ki odpira na široko vrata vsem angloameriškim kandidatom. Sovjetska zveza in države ljudske demokracije so glasovale na plenumu proti ameriški politiki podpiranja profašističnih in odvisnih

Politika vojnega hujskaštva razkrinkana

Šef sovjetske delegacije Višinski je v zvezi s tretjim zasedanjem Generalne skupščine OZN izjavil, da bo zgodovina o tem zasedanju nekoč pisala kot o zasedanju, ki je sklenilo ukrepe za poslabšanje mednarodnega sodelovanja. S tem zasedanjem se bavi tudi sovjetska »Pravda«, ki ugotavlja, da moramo videti eden najvažnejših rezultatov tega zasedanja v odkritju dalekosežne angloameriške zarote proti Organizaciji Združenih narodov in proti njenim načelom in statutu.

Dejanski uspeh manevrov angloameriškega bloka na pariškem zasedanju OZN

iz zasedanja Aliiranega sveta:

Zakaj se vedno ni novih šolskih knjig

Na svoji zadnji seji je Zavezniški svet na Dunaju ponovno razpravljal o vzrokih zavlačevanja izdaje novih učnih knjig za avstrijske šole in ugotovil, da od 98 knjig, ki bi po načrtu morale iziti do prvega aprila 1948, ni izšla niti polovica. Med temi tudi niso izšle štiri predvidene slovenske knjige za dvojezične šole na Korškem. V razpravi o vzrokih, zakaj te knjige niso izšle, je sovjetski zastopnik armijski general Kurasov izjavil, da vse kaže, da poskušajo nekateri odgovorni

uradniki pri ministrstvu za pouk namenovati zavlačevati z izdajo šolskih knjig, da bi se izognili zavezniški cenzuri, ki ima namen, da prepreči izdajo šolskih knjig s protidemokratsko tendenco. Sovjetski predstavnik je na konkretnih primerih tudi pokazal, da imajo številne knjige, ki jih je ministrstvo za pouk že odobrilo in predložilo v cenzuro, še vse polno nacistične miselnosti. Tako se v njih odobrava »anšlus« in se govori o »živiljenjskem prostoru«, o »rasijski teoriji«, da niti ne omenimo zgodovine, ki je pisana popolnoma v velikonemškem smislu. Prav tako v predloženih knjigah še vedno najdemo pesmi in članke z izrazitim nemškim šovinizmom, polnim sovraštva do drugih narodov. S svojim izvajanjem je sovjetski predstavnik razkrinkal avstrijske reakcionarje, ki poskušajo s pomočjo zapadnih zaveznikov v Zavezniškem svetu zvaliti krivdo za pomanjkanje novih šolskih knjig na zavezniško cenzuro.

Če pomislimo, da so med neizdanimi knjigami tudi štiri slovenske knjige, potem si lahko predstavljamo, kako izgleda slovenski pouk na naših šolah. V luči izvajanja sovjetskega predstavnika pa je tudi povsem jasno, zakaj zavlačujejo predvsem izdajo slovenskih knjig. Reakcionarni šovinisti upajo namreč, da po odpravi zavezniške cenzure knjige ne bodo več potrebne.

Jugoslavija protestira pri ameriškem poveljstvu v Avstriji

Dunaj, (Tanjug). Komisija za vrnitev imovine pri političnem predstavništvu FLR Jugoslavije v Avstriji je poslala glavnemu štabu ameriškega vrhovnega poveljstva protest, proti odločbi, da po 19. januarju 1949 ZDA ne bodo več priznale restitucijskih zahtevkov za oropano imovino, ki je v ameriški okupacijski coni Avstrije. V svojem protestu zahteva omenjena delegacija razveljavljenje te odločbe ter poudarja, da more biti odrejen rok za restitucijske zahtevke samo v smislu mirovne pogodbe.

V protestu se navaja, da je v ameriški coni še vedno oropana jugoslovanska imovina, o kateri naj komisija za vrnitev te imovine zbere vse podatke, kje se ta sedaj nahaja.

Francoska vlada zatira delavce in kmete

Pariz, (TASS). Pod predsedstvom Maurice Thorez-a je politični biro Komunistične partije Francije sprejel ostro resolucijo proti vladnim predlogom, da bi debato o državnem proračunu zaključili, čeprav je ta debata med najvažnejšimi pravicami Narodne skupščine. V resoluciji politični biro ugotavlja, da imajo usodni sklepi ministrskega sveta, ki predvidevajo zvišanje davkov in ponovno prisilno posojilo, namen, da delavskemu razredu, kmečkemu stanu in srednjim slojem natovori nova bremena.

Nadalje ugotavlja politični biro, da izvirajo ti predlogi iz obveznosti Marshallovega plana, kar je tudi javno potrdil

nek sodelavec pri upravi za Marshallov načrt v Franciji.

Resolucija predlaga razveljavljenje vseh dogovorov in pogodb z vojnouhujskaškim imperialističnim taborom, zaščito pravic Francije do nemških reparacij, močno skrajšanje vojaških izdatkov, zaplenbo vseh krivičnih dobičkov in obdavčenje velikih profitov kapitalističnih družb, ki so bili doslej praktično oproščeni vsakega davka.

Resolucija poziva vse Francoze, da se združijo in zahtevajo od svojih poslancev, da se borijo proti vsem sklepom vlade, ki so naperjeni proti ljudstvu, in skrbijo za prevzem oblasti po novi vladi demokratične enotnosti.

Demokratska Kitajska se ne bo pogajala s Čankajškom

Nanking. Boji okoli mesta Nanking se iz dneva v dan bolj razširjajo in zaostrojujejo. V te boje je trenutno zapletenih že okoli en milijon vojakov.

Neki vodja demokratične poročevalne službe na Kitajskem je izrazil svoje prepričanje, da bo režim Kuomintanga poražen in da je zaradi tega vsak kompromis s Čankajškom nemogoč. Borbe na Kitajskem bi bile že davno končane, če Združene države Amerike Čankajška ne bi podpirale. Vendar je imela tudi Demokratična ljudska armada nekoliko koristi zaradi ameriške podpore za Kuomintang. V eni sami bitki je Demokratična armada zaplenila tako količino ameriškega orožja

in municije, ki odgovarja pošiljkam celega četrtletja.

O nadaljnjem vojaškem razvoju v bližnji bodočnosti je izjavil isti demokratični poročevalec, da bo Ljudska armada zavzela oz. osvobodila v kratkem času Nanking in Šanhaj, pa tudi Pajping in Tientsin.

Če se bodo tuje sile vmešavale v borbe, bo Demokratična ljudska armada smatrala vsako tujo vmešavanje kot sovražno dejanje in se po tem tudi ravnila. Tuji poročevalci pa imajo na osvobojenem ozemlju vse možnosti poročanja, ako so pripravljeni poročati resnico.

Naša mladina na kongresu jugoslovanske mladine

Pokrajinski odbor Zveze mladine za Slovensko Koroško je od Centralnega odbora Ljudske mladine Jugoslavije sprejel brzojavko s povabilom, da pošlje svoje zastopnike na skupni in združitelni kongres Ljudske mladine Jugoslavije in Zveze komunistične mladine Jugoslavije, ki se je danes pričel v Beogradu.

Delegati Zveze mladine za Slovensko Koroško so se temu povabilu odzvali in dne 13. decembra t. l. odpotovali na kongres v Beograd.

Jugoslovanske žene se bodo dosledno borile proti imperializmu

Na kongresu Mednarodne zveze demokratičnih žena v Budimpešti je imela voditeljica jugoslovanske delegacije Mitra Mitrovič v diskusiji o referatu predsednice Federacije o dosedanjem delu Federacije govor, v katerem je med drugimi dejala:

»Žene nove Jugoslavije — žene, ki so se borile prot fašizmu, in žene, ki gradijo novo socialistično družbo, pošiljajo temu kongresu plamteče pozdrave in tole poslanico:

V imenu srečnejšega življenja žena, ki je že ustvarjeno na eni šestini zemeljske oble, v imenu pravic, ki jih uživajo žene v državah ljudske demokracije in zaradi srečnejšega in mirnejšega življenja, ki ga je treba ustvariti v vseh državah sveta, utrdimo in združimo vse sile. S tem bomo utrdile sile prot imperialističnega tabora s Sovjetsko zvezo na čelu v borbi proti nepravilnim vojnem, proti ameriškim hujšakem na vojno, za pravice žena, za življenje, dostojno človeka, in za srečno bodočnost mladega pokolenja.

Drugi mednarodni kongres žena in mednarodna federacija demokratičnih žena lahko računata z ženami FLRJ kot borci, ki se bodo dosledno borili proti imperializmu in proti vsakemu zatiranju, za zgraditev miru in za enakopravnost žena. Me, jugoslovanske žene, smo del ljudstva, prekaljenega v borbi proti fašizmu, del ljudstva, ki se danes prekaljuje v novi borbi za zgraditev socialistične družbe, del ljudstva, prežetega z ljubeznijo za mir in prijateljstvom do drugih svobodoljubnih narodov in sovraštvom do imperializma in zatiranja. Pripadamo državi, katere vlada se s Titom na čelu odločno bori za zgraditev socializma in za mir proti imperialističnemu zatiranju. Zato so veliko večje in pomembnejše sile, ki jih dajemo za našo skupno fronto borbe — v mednarodno demokratično federacijo žena.

V imenu jugoslovanske delegacije in v imenu naše organizacije APŽ kot članice federacije, ki šteje 3.300.000 članic, odobravam referat o delovanju mednarodne demokratične federacije žena. Pri tem delovanju sodelujejo tudi žene Jugoslavije, združene v Antifašistični fronti žena,

ki je ena od nacionalnih sekcij mednarodne demokratične federacije žena. Jugoslovanske žene se zavedajo, da imajo velike obveznosti do žena vsega sveta. S tega stališča gledajo vse svoje uspehe. Kaj so te žene prispevale k utrditvi mednarodnega gibanja in borbi žena? Te žene se globoko zavedajo svojih obveznosti do tega gibanja in delajo vse za izvedbo vseh svojih nalog.

Mitra Mitrovič je nato govorila o uspehih, s katerimi jugoslovanske žene stopajo pred II. mednarodni kongres žena.

Žena v Jugoslaviji dobi hlik aktivnega člana družbe, aktivnega graditelja socialistične družbe. Žene Jugoslavije so dosegle pri svojem delu znatne uspehe v graditvi države, vsak dan se pa še borijo proti nedostatku in težavam. Za delo jugoslovanskih žena je značilna velikanška in zavedna ljubezen do napredka svoje države, prepričanje, da se žena samo v socialistični državi lahko dvigne na tisto višino, ki je dostojna delovnega človeka.

Jugoslovanski izseljenci pomagajo domovini

Ljubezen in vdanost jugoslovanskih izselencev novi Jugoslaviji ter razumevanje velikih družbenih sprememb, do katerih je prišlo v Jugoslaviji, se ne kaže samo v njihovem vračanju v domovino, ampak tudi v gmotni pomoči tistih, ki so še ostali v inozemstvu. To pomoč pošiljajo izseljenci iz vseh krajev, kjer živijo — iz Amerike, Kanade, Avstralije, Argentine in drugih držav.

Izseljenci so poslali dosedaj v domovino v ameriških in kanadskih dolarjih ter angleških funtih in argentinskih pezosi približno 1 milijardo din. Od leta 1945 do vključno 30. septembra t. l. je bilo poslanih

Značilno za novo jugoslovansko ženo je tudi globoko in zavedno sovraštvo proti imperializmu, proti vsakovrstnemu zatiranju, proti hujšakem na novo vojno in proti novemu prelivanju krvi. Nato je dejala:

»V državi, kjer gradimo socializem, je enakopravnost žena naravna in nujna stvar, predvsem zaradi popolnoma spremenjenih družabno gospodarskih odnosov in materialnih pogojev in lahko zaradi tega, ker ustvarjamo petletni plan, že govorimo o novi jugoslovanski ženi. Antifašistična fronta žena razume kot član mednarodne demokratične federacije svojo nalogo med milijonskimi množicami v borbi za socializem in z milijonskimi demokratičnimi množicami žena, ki so združene v Mednarodni federaciji v borbi proti hujšakem na novo vojno in proti imperialističnemu zatiranju ter za pravice žena, za zaščito matere in otroka, za katere se bori skupno z vsem prot imperialističnim taborom s Sovjetsko zvezo na čelu.«

Proti monarhofašističnemu terorju v Grčiji

Glavni odbor Zveze borcev Narodnoosvobodilne vojne Jugoslavije je poslal generalnemu sekretarju OZN Trygve Lieu brzojavko naslednje vsebine:

»Člani Zveze borcev Narodnoosvobodilne vojne Jugoslavije so z ogorčenjem zvedeli o pričetku izvrševanja smrtnih kazni nad 620 pripadniki narodno

nih v Jugoslavijo 778.003.864 din in sicer v ameriških dolarjih. Tu niso vračunana nakazila iz leta 1945, poslana finančni delegaciji v London, o kateri še ni podatkov.

Izseljeniška nakazila v kanadskih dolarjih v času od leta 1946 do 30. septembra 1948 znašajo 39.466.481,50 dinarjev, medtem ko znaša vrednost nakazil v angleških funtih 159 milijonov 27.385,68 din.

V argentinskih pezosi je bilo poslanih do 30. septembra 1948 956.060,08 din.

Jugoslovanski narodi cenijo to pomoč svojih bratov v inozemstvu, ki pomagajo tako, čeprav daleč od svoje domovine in graditvi socializma v novi Jugoslaviji.

osvobodilne vojske Grčije in Elasa, ki so kot talci zaprti na otoku Egina. Smatramo za največjo krivico in izdajo načel, za katere so se borili vsi svobodoljubni narodi sveta v drugi svetovni vojni in z njimi tudi obsojeni grški rodoljubi, če se grškim monarhofašistom dovoli, da izvršijo smrtno kazen nad temi protifašističnimi borci.

Glavni odbor Zveze borcev narodnoosvobodilne vojne zahteva v imenu enega milijona svojih članov — udeležencev narodno osvobodilne vojne v Jugoslaviji, vojni tovariši in zaveznikov na smrt obsojenih grških rodoljubov ter borcev iz velike protifašistične borbe, da se OZN energično zavzame za preprečitev tega krutega zločina grških monarhofašistov.

Dokončni volilni rezultati v ZDA

Washington, (Tanjug). Po uradnih, 10. decembra objavljenih podatkih je glasovalo na predsedniških volitvah v ZDA 2. novembra t. l. 48.680.009 volivcev.

Predsednik Truman je dobil 24 milijonov 204.548 glasov ali 49,5 odstotkov, guverner Thomas Dewey, republikanec, pa je dobil 21 milijonov 969.625 glasov ali 45,1 odstotkov.

Guverner Termond, kandidat demokratov, je dobil 1.169.322 glasov; Henry Wallace, kandidat napredne stranke, je dobil 1.156.856 glasov. Druge glasove so dobile manjše stranke.

Reakcija ogroza neodvisnost Finske

Helsinki. — TASS poroča, da je ob proslavi Dneva neodvisnosti Finske narodni poslanec Aimo Altonen v svojem govoru med drugim ugotovil, da je neodvisnost finskega naroda spet v nevarnosti. Poudaril je, da močne sile vztrajno poskušajo, da bi Finsko oddaljile od Sovjetske zveze in jo spremenile v orodje zapadnih imperialistov.

Potem ko je Altonen poudaril, da je finska reakcija prešla v ofenzivo, da bi obnovila predvojni protiljudski režim v Finski, je naglasil, da je na čelu te ofenzive desničarsko vodstvo socialdemokratske stranke, ki je sklenila zvezo z buržoazijo. Na koncu svojega govora je naglasil, da je samo en način, da se onemogoči protiljudski načrti reakcije, in to je skupna borba prijateljev miru in demokracije proti netilcem vojne in sovraštvom demokracije.

Nova vlada na Madžarskem

V madžarskem finančnem ministrstvu so se v zadnjih tednih dogajale neke nerednosti. Dosedanji finančni minister Nyaradi je pred nekaj dnevi iz inozemstva sporočil vladi, da odlaga sve svoje funkcije. Ker je stranka malih posestnikov, katere član je bil Nyaradi, v zvezi s temi dogodki kritizirala tudi svojega člana ministrskega predsednika Layosa Dinnyesa ter mu očitala nebudnost napram raznim elementom v stranki malih posestnikov in prebiko povezanost s stranko, je dne 9. decembra tudi on odstopil.

Za neodvisnost Trsta

Pariz, (Tanjug). Fronta za neodvisnost Trsta je izročila generalnemu sekretarju Organizacije združenih narodov Trygve Lieu in predstavnikom štirih velesil protest zoper politiko, ki jo izvaja poveljnik angloameriških okupacijskih sil general Airey na Svobodnem ozemlju Trsta. V protestu je poudarjeno, da je general Airey izvedel doslej na stotine ukrepov, ki se križajo z določbami statuta Svobodnega tržaškega ozemlja in mirovne pogodbe z Italijo. Eden takih ukrepov je tudi izdajanje osebnih izkaznic tržaškemu prebivalstvu v italijanščini. Navzlic temu, da sta s statutom Svobodnega tržaškega ozemlja za službena jezika priznana tako italijanščina kakor slovenski jezik.

Kot odgovor na ta protizakonit uprep — je rečeno v protestu — ni prišlo dvignit 120.000 do 180.000 prebivalcev Trsta teh osebnih izkaznic. To odklonitev najbolje dokazuje to, da velikanska večina prebivalstva Svobodnega tržaškega ozemlja zahteva nujno izvajanje določb statuta Svobodnega tržaškega ozemlja.

Investicijski plan Poljske za leto 1949

Varšava. — Po osnutku državnega investicijskega načrta Poljske za leto 1949 je določenih nad 290 milijard zlotov za razvoj narodnega gospodarstva in dvig

Z nalogo, da sestavi novo vlado, je bil poverjen dosedanji kmetijski minister in vodja levega krila stranke malih posestnikov, Istvan Dobi.

V svoji mladosti je bil Istvan Dobi kmečki delavec, ter je pri 15 urnem delu dnevno okusil vso težo kmečkega delavstva na veleposestvih. Stranki malih posestnikov je pristopil 1934 ter postal sekretar komiteta. Potem ko se je izkazal kot dosledni borec proti fašizmu, se je od leta 1945 naprej boril za tesno zvezo med delavci in kmeti.

življenjske ravni poljskega ljudstva. Razen tega so določili tudi zadržni in samoupravni odseki, ki niso upoštevani v državnem investicijskem načrtu, okoli 19 milijard zlotov investicij. Investicije za leto 1949 so se povečale v primerjavi z letošnjim letom za 31 odstotkov. Veliko pozornost posvečajo zlasti razvoju kovinske, tekstilne, kemične in elektrotehnične industrije. Od vseh državnih investicij za leto 1949 so namenili okoli 13 odstotkov zneskov za razvoj in napredek kmetijstva.

V Budimpešti so sodili saboterjem

Budimpešta. — Po štirinajstidnevni razpravi je izreklo ljudsko sodišče v Budimpešti sodbo proti bivšim šefom madžarsko-ameriške petrolejske družbe Maort, ki so po navodilih svojih ameriških nadredbodajalcev sabotali proizvodnjo nafte. Bivši generalni direktor Maorta dr. Simon Pap je bil obsojen na smrt z obesjenjem. Šef oddelka za nabavo materiala Bodog Abel je bil obsojen na 15 let robi je, inženir podjetja Bela Binder pa na štiri leta robi je. Na razpravi je bilo dokazano, da so bile sabotažne akcije v podjetju Maort izvedene pod vodstvom poverjenikov »Standard Oil Company« Pavra Ridemana in Josefa Banatina, ki so jih kot tujce že izgnali iz države.

PO ŠIRNEM SVETU

Praga. — V začetku oktobra letošnjega leta je bil dosežen med Češkoslovaško ter okupacijskimi oblastmi ameriške in britanske cone Nemčije sporazum o izmenjavi blaga in plačilnem prometu za dobo od 1. oktobra 1948 do 30. septembra 1949. Po novem sporazumu bo dosegel izvoz blaga iz Češkoslovaške v ameriško in britansko cono Nemčije 24 milijonov dolarjev, uvoz iz omenjenih con v Češkoslovaško pa 19 milijonov dolarjev vključno z izdatki za prevoz češkoslovaškega blaga skozi ti dve coni. Češkoslovaška bo izvažala črni premog, kaolin, magnezit, različne kemične izdelke in železniško gradivo. Iz obeh con bo ČSR uvažala v glavnem kemične izdelke, dele strojev, različne stroje in izdelke lahke kovinske industrije.

Praga, (CID). V Pragi so imeli slavnost, kjer so praznovali peto obletnico sklenitve pogodbe o medsebojni pomoči in prijateljskem sodelovanju med Sovjetsko zvezo in Češkoslovaško. Slavnostni govor je imel ministrski podpredsednik Zdenko Fierlinger.

Pariz. — Namestnik zunanjega ministra Sovjetske zveze Višinski, ki na zasedanju Organizacije združenih narodov vodi sovjetsko delegacijo, je praznoval svoj 65. rojstni dan. Ob tej priložnosti je iz Sovjetske zveze prejel vrsto brzojavnih čestitk.

Berlin, (TASS). Rudarji saških premogokopov so podarili prebivalstvu Berlina cel vlak premoga. To dokazuje, da uživa demokratični berlinski magistrat polno zaupanje delovnih množic ne samo Berlina, temveč tudi vse ostale sovjetske zasedbene cone.

Budimpešta, (TASS). Na drugem mednarodnem ženskem kongresu v Budimpešti so izvolili novo vodstvo Mednarodne zveze demokratičnih žena. Predsednica je Eugenie Cotton (Francija). Prva podpredsednica je zastopnica Sovjetske zveze Nina Popova, ostale podpredsednice pa so zastopnice Republikanske Španije, Kitajske in Združenih držav Amerike.

Moskva. — Plavžarna industrija v Uralu je izpolnila svoj letni plan. V proizvodnji kovin je bila presežena že zmogljivost, ki je bila predvidena za leto 1950. V teku 10 mesecev so prihranili 62 milijonov rubljev preko predvidenega načrta.

Atene, (Reuter). Preko 2000 partizanskih borcev grške Demokratične armade je v nedeljo zavzelo mesto Kardica v Tesaliji, ki šteje okoli 13.000 prebivalcev.

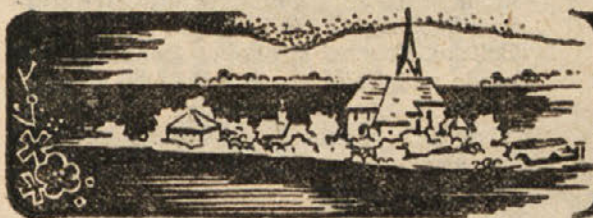
Frankfurt, (AND). Po obvestilu pokrajinske vlade za severni Ren — Westfalijo (britanska zasedbena cona) so sprejeli v policijsko službo 1.000 bivših oficirjev in podoficirjev Hitlerjeve vojske. Javljajo, da so jih sprejeli v službo po odobritvi britanske vojaške uprave.

Bruselj, (Reuter). V Belgiji je proglasilo 17.000 delavcev cestne železnice 24 urno stavko. Delavci zahtevajo 5 odstotno zvišanje njihove sedanje dnevnice, ki znaša 116 frankov.

Dunaj. — V Avstriji še nadalje snubijo razseljence za preselitev v tujino. Mednarodna organizacija za begunce je organizirala v ta namen komisijo, ki bo nabirala razseljence za odhod v Brazilijo. V Ameriškem delu Dunaja so pred kratkim ustanovili s istim namenom »Odbor za preselitev v Afriko«.

Pariz. — Generalna skupščina OZN je dobila obvestilo, da so čete srednjeameriške države Nikaragve vpdale v državo Kostariko. Invazijske čete Nikaragve štejejo 800 mož, v Kostariki pa se je javilo že 3000 prostovoljcev za obrambo. (Oba državi imata skupno nekaj več kot en milijon prebivalcev in nista nič drugega kot polkolonije ameriških velekapitalistov. Pri tej na novo izbruhni »vojni« gre torej očitno za interese ameriškega kapitala v srednjeameriških državah.)

Marseille. — Stavka pristaniških delavcev v Marseille-u, ki je trajala 52 dni, je uspeš. končana. Delavci so s svojo vztrajnostjo dosegli zvišanje mezd za 22 frankov na uro, izpušeni pa so bili tudi sindikalni funkcionarji in pristaniški delavci, ki so bili ob stavki aretirani. Tako se je delo v pristanišču Marseille-a spet pričelo.

Po naši zemlji

Odklanjamo „zadruge“ ki se bogatijo na račun delovnega ljudstva

IZ BISTRICE V ROŽU

Pogosto beremo v našem Vestniku o nasilju, ki ga avstrijske oblasti izvajajo nad koroškimi Slovenci. V zadnjem času smo mnogo brali predvsem o metotah, ki jih pri oddajanju živine in kmetijskih proizvodov napram slovenskim kmetom uporablja okrajno glavarstvo v Velikovemcu. Vendar se v tem pogledu tudi nam rožanskim kmetom ne godi nič boljše.

Naš list je že enkrat pisal o vodji nemške kmečke zadruge v Borovljah Kramerju, bivšemu majorju Hitlerjeve vojske. Tej zadrugi moramo predpisane priredke oddajati tudi mi slovenski kmetje. Ko smo v preteklem mesecu tej zadrugi, ki vsak petek posluje v Bistrici v Rožu, oddajali koruzo, je Kramer ponovno pokazal svoje sovražno razpoloženje do slovenskih kmetov. Od vsake vreče — to je od 50 kilogramov — nam je odtegnil 5 kg, torej celih deset odstotkov, češ, da koruza ni popolnoma suha, čeprav se je vsakdo lahko prepričal, da koruze sploh ni mogoče bolj posušiti kot je bila posušena prav naša. Ko so nekaj dni nato koruzo oddajali večji, nemški kmetje, pa jim ni odtegnil niti kilograma. To pa imenujejo »nepristranost« in »enakopravnost«!

Dne 3. decembra t. l. je gospod Kramer prodajal isto koruzo, ki jo je nam plačal za 75 grošev, delavcem, kmetom ter tudi nečlanom zadruge po šil. 1.50. Torej je nemška zadruga — zadruga veleposestnikov — imela pri tej koruzi 100 odstotkov dobička, dobiček pa je napravila tudi s tistimi petimi kilogrami koruze, ki jo je od vreče odtegnila, ali bolje rečeno ukradla, slovenskim kmetom. Isto je bilo 1946. leta, ko smo oddajali ječmen. Z izgovorom, da ni suh, nam je isti Kramer odtegnil od 50 kilogramov povprečno 3 do 5 kg ječmena in s tem ponovno napravil profit v korist nemške zadruge. Profit je

napravil tudi letos, ko je prodajal apno za krmno. Urad za proučitev cen v Celovcu je sporočil, da je cena apnu šil. 3.68, Kramer pa ga je prodajal po šil. 4.83 in samovoljno, protipostavno zvišal ceno za šil. 1.15. Vprašujemo se, zakaj so nam takšne »zadruge«, oziroma vodje zadrug, ki se bogatijo na račun delovnega ljudstva, namesto da bi mu pomagali? Zakaj je oddaja koruze sploh potrebna? Ko jo oddaš, dobiš zanj 75 grošev, nazaj pa jo moraš kupiti za šil. 1.50 — torej za dvakratno ceno. Takšne razmere so neznane in kmetje — zadrugniki odločno zahtevamo, da se ta oderuh kot vodja zadrug končno odstrani. Očitno je, da ljudje Kramerjevega kova s svojimi »zadrugami« težijo za tem, da bi slovenskega kmeta

gospodarsko popolnoma uničili in mu zato tudi odrekajo svoje zastopstvo v javnem življenju, ki bi ga ščitilo pred takšnimi oderuhi. Če se slovenski kmet danes pritoži v svojem maternem jeziku, mu odgovorijo, da je uradni jezik nemški, če pa se pritoži po nemško, mu sploh ne odgovorijo. Če pa mislijo, da nas bodo na ta način ustražovali, in uničili, so v veliki zmoti. Naša pot je jasna, čeprav trnjeva in kamenita, in jo bomo nadaljevali, dokler ne pridemo tja, kamor smo namenjeni. Javnost pa naj zve, kako z nami ravna in kako gotove pijavke sesajo kri slovenskega kmeta na Koroškem, posebno malega, katerega posestvo ne nese niti toliko, da bi si kupil najnujnejše življenjske potrebščine.

J. O.

Radiše

Pod velikimi težkočami delamo na naših sončnih Radišah na področju naše kulturne prosvete. Kljub vsem oviram z veliko ljubeznijo negujemo naše kulturno prosvetno društvo, ki je bilo že vedno naša najmočnejša narodna opora.

Po dolgem času smo imeli v nedeljo, dne 12. decembra 1948 spet občni zbor. Bil je to prvi občni zbor po končani drugi svetovni vojni in ga lahko imenujemo ustanovni občni zbor našega na novo poživete družbe, ki je prav tako, kakor vsa slovenska prosvetna društva na Koroškem utrpelo po divjanju fašističnih »kulturonoscev« ogromno škodo. Škodo, ki nam je bila prizadejana materielno na naših kulturnih sredstvih in duševno v zastrupljanju naše mladine, ki so jo hoteli izriniti iz naročja slovenske matere, bomo popravili le z velikimi napori. Naša dobra volja in srčna delavnost pa nam bo znova in še globlje zasidrala korenine naše slovenske rasti, ki jo bomo čuvali kot našo najsvetejšo svetinjo.

Na besedah Cankarja, ki jih je nam

razložil na občnem zboru navzoči tajnik Slovenske prosvetne zveze, si bomo ustvarjali dom naše prosvete in ga gradili v blagor in veselje vseh naših rojakov.

Velik cilj naše prosvete stoji pred nami: Odpirati vsem ljudem oči za spoznavanje resničnega smotra življenja, vzgojiti naše rojake v ljubezni in spoštovanju do svojega naroda in v bratstvu do vseh drugih narodov, ki so dobrega duha, doseči vedno višji kulturni dvig našega ljudstva in z njim doseči tudi resnično svobodo, ki nam bo odprla vrata v srečnejšo in boljšo bodočnost.

Rožek

Kdor misli, da je pri nas nacistična miselnost že zaspala, se bridko moti. V zadnjem času so sicer nekako spali ali na Miklavžev večer pa se je rožeška Wurfkomanda spet pojavila in napadla naše cerkvene pevce. Kakor vedno so tudi tokrat bili udeleženi predvsem Kulnikov prepeči, ki so vsi nastavljeni tukaj pri knezu Lichtensteinu. Vsekakor značilno:

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

NAZNANJA:

SPD »Zilja« bo imelo svoj letni občni zbor v nedeljo, dne 26. decembra 1948. ob 14. uri pri Abuju v Zahomcu. Vsi člani so prisrčno vabljeni.

SPD »Edinost« bo imelo svoj letni občni zbor v nedeljo, dne 19. novembra 1948 ob 9. uri pri Brezniku v Pliberku. Vabimo vse člane.

Slovensko prosvetno društvo »Zvezda« priredi v svojem društvenem domu v Hodiščah v nedeljo, dne 19. decembra t. l. proslavo 30. obletnice smrti Ivana Cankarja. Ob tej priložnosti ponovijo domači igralci igro »Divji lovec«.

Pridite v obilnem številu!

Koledar Slovenske Koroške v vsako slov. hišo

Kakor za leto 1948 je Slovenska prosvetna zveza izdala Koledar Slovenske Koroške tudi za leto 1949. Vsebinsko izredno bogat in pester obravnava koledar kulturne, gospodarske in politične probleme Slovenske Koroške in razne panoge našega narodnega življenja. Zgodovinar, gospodarstvenik, zdravnik, pravnik, in živinozdravnik pridejo v njem do besede z nasveti in načelnimi članki.

Posebna pozornost je posvečena 100

letnici Prešernove smrti in 75 letnici rojstva Ksavra Meška, oznanilca trpljenja naše zemlje in krivic nad našim ljudstvom. Pestrost koledarja obogatijo leposlovni spisi naših velikih klasikov in naših novih in tudi najmlajših pisateljev, še prav posebno pa številne pokrajinske slike in slike o naših kulturnih nastopih. Naše gospodarje in gospodinjke bodo pa še prav posebno veselila dnevna astronomska znamenja, ki smo jih v lanskem koledarju pogrešali. Cena koledarja je 5 šilingov.

Prej so nas teptali z valptovim bičem, danes nas napadajo grofovi nastavljenici.

Toda nacisti se ne udeležujejo samo pri Wurfkomandi, začeli so se v zadnjem času gibati tudi na drugem področju. Vsa bivša NS-Frauenshaft se danes zbira v nekem pevskem zboru, ki ga vodi belogardistični privandranec Sajovec Janez. Članice pevskega zbora vabijo izrecno na pevske vaje »Frauenshaft« in v resnici tudi ni niti ene članice med pevkami, ki ne bi bila prej organizirana v tej nacistični organizaciji ali ne bi je bila vsaj podpirala. Slovensko ljudstvo budno spremlja to novo prikrito gibanje in spoznava tudi vedno bolj, zakaj so nekateri »nedolžni« belogardisti bežali iz svoje domovine. Udinjali so se v nacistični dobi okupatorju in tudi danes vestno služijo sovražnikom našega naroda.

Loče

Po dolgem času so nas zadnjo soboto in zadnjo nedeljo presenetili naši igrači z lepo igro »Srenja«. Številna udeležba je pokazala, kako zelo smo v Ločah in okolici že pogrešali odrski nastop naše mladine. Treba pa je priznati, da je ta prireditel res uspešna in vse priznanje izvrstnemu režiserju, katerega roka se je videla vsepovsod.

V soboto zvečer, na dan Cankarjeve smrti, je pred igro spregovoril predsednik Slovenske prosvetne zveze tov. dr. Fr. Zwitter v iznešenih besedah. Pokazal je veliki pomen Cankarjevega dela in ustvarjanja. Pokazal je Cankarja kot glasnika naših dni, ki je že pred tridesetimi leti in prej slovenskemu ljudstvu pokazal edino pot do svobode, ki je »boj ljudstva, brezobziren boj, dokler ne pade poslednja barikada, dokler ni dosežen poslednji cilj! Boj za popolno socialno in politično osvobodjenje — zakaj brez socialne in politične svobode je nemogoča kulturna svoboda.«

Malošče

V hrupu zadnjih dni pred adventom smo kar nekako prezrli veseli dogodek, da je Pogarjeva hiša dobila novega gospodarja in gospodinjco. V ponedeljek, dne 23. novembra 1948 smo obhajali poroko mladega gospodarja Tomaža Mikla iz Vodiče vasi z Gamsovo Micko iz Ločila. Na okinčanih vozovih smo pripeljali mlado nevesto iz Ločila z veselimi petjem in jukanjem. Mladi par je poročil naš stari gospod župnik Ožgan, nato pa so se svatje zbrali pri Galobu ob bogati mizi, ob petju brnških deklet in izbrani brnški godbi. Po stari navadi se je moral camar večkrat odkupiti in je imel dosti opravka, da je zaščitil nevesto pred tatovi. Mlademu paru želimo mnogo sreče v novem stanu.

Iščem srednjo kmetijo v najem, po možnosti južno od Drave. — Oglašaj naj se pošilja pod »Kmetija« na upravo »Slovenskega vestnika«, Celovec, Velikovaška cesta 21/I.

FRANCE SLOKAN:

POVEST O BELEM KRUHU

Za zidanje tovarne potrebujemo delavce in stavbno gradivo. Da tovarno sezidamo, je potreben delovni čas: v novo tovarno je treba vložiti gradivo in delo. Stroj izdelamo iz kovine, ne pa iz denarja. Da ga moremo izdelati, moramo imeti predvsem kovino. Kovino dobimo iz topilnice ali plavža. Tam je nastala iz rude; rudo pa je bilo treba nakopati. Nakopal jo je rudar. Da je lahko kopal, je moral jesti. Potreboval je torej kruha. Tudi kovinar ne more delati brez kruha. To pa končno pomeni, da je moral nekdo pridelati kruh. Pridelal ga je kmet. Kaj smo hoteli povedati? Če hočemo sezidati tovarno, narediti stroj, zgraditi železnico itd., mora delati še nešteto ljudi ne le na stavbišču nove tovarne, železnice ali v strojni tovarni, temveč v številnih gospodarskih panogah, če že ne v vseh.

Skušajmo si stvar poenostaviti: Kmet da žito in dobi stroj. Jasno je, da je moral žito prej pridelati. Kovinar hoče dobiti kruha. Kaj naj da zanj? Pravimo, da za menja stroj za kruh. V resnici da za kruh samo potrdilo, da je izdelal stroj. Tisto potrdilo je merilo njegove vrednosti dela ali denar. Torej tudi kovinar je moral delati, da je nekaj dobil.

Kaj smo si torej hoteli pojasniti?

Da potrebujemo za življenje pridelke in izdelke ali: da človek more živeti, potrebuje hrano in orodje za pridelovanje živine ter izdelovanje drugih potrebščin. To se pravi, da mora delati, če hoče živeti. Človek živi torej od dela in ne od denarja.

Mi pa delamo. Z delom omogočamo, da vstajajo iz razvalin lepša naselja. S skupnim delom omogočamo zidanje tovarn,

graditev železnic, cest, proizvodnjo strojev, pridelovanje živeža.

Če hočemo zidati še več tovarn in odpreti še nove rudnike, moramo prej nekaj narediti. Ne le nakovati in natiskati denarja! Kdor hoče imeti premog, mu nič ne pomaga, če ima še toliko tehtnic za tehtanje premoga, ki ga nihče ne nakopije. Merilo bi bilo brez pomena, če bi ne imeli blaga, da bi ga merili. Za novo tovarno potrebujemo cement, apno, železo, opeko, les. Za nov rudnik potrebujemo rudniške naprave.

Država ne more zidati tovarn, če ima le »denar«, ne pa tudi gradiva in kruha za delavce. Tem več novih tovarn bo lahko sezidala, čim več bo opravljenega raznega dela, čim več bo imela raznih izdelkov in pridelkov.

Ta pošast ne pozna nobenih meja, kjer bi se ustavil njen pohlep in njeno kraljestvo. Grabežljivo izteza kremplje čez meje vseh dežel, kjer koli je še zasebna lastnina proizvodnih sredstev. To se pravi: kjer koli na svetu imajo tovarne, veleposredstva, banke itd. zasebniki, povsod tam mora služiti kapitalizmu vse ljudstvo. Delati mora le zanj, ne zase. Kapitalizem mu pa meče beraške drobtinice, kolikor

se mu zdi potrebno, da bi se profit ne zmanjšal, ampak se še čimbolj povečal.

Pošast je kljub svojim številnim glavam silno neumna. Kapitalizem je brez glav. Njegovo gospodarstvo je brez glave, ker ga ne vodi razum, ampak pohlep. Podoben je kači, ki žre svoj rep.

Kapitalistične tovarne bruhaajo izdelke samo zaradi profita. Ne zato, ker so ljudem potrebni izdelki. V lovu za profitom pa mora kapitalizem loviti tudi kupce. Izdelke je treba vnovčiti. Kdo jih pa naj kupuje? Kdo so kupci? Kdo so potrošniki? Prav tisti ljudje, ki jih je kapitalizem vpregel v svoj jarem, da delajo zanj v tovarnah, na poljih, v rudnikih, uradih in delavnicah, na stavbiščih, železnicah in sploh povsod. Delajo zanj in kruh jim reže sam. Plačuje jih kot hlapce. Hlapec je pa slab kupec.

Kapitalist je podoben kvartopircu, ki hoče na lahek način obogateti. V ta namen je tudi pripravljen tvegati. Zato so kapitalisti govorili: Kdor ne riskira, ne profitira. »Riskirali« so pa tako, da so si po nalagali denar v tista podjetja, kjer se jim je zdelo, da bo najbolj »neslo«: vsak kakor mu je kazalo.

(Dalje.)

Zimska dela na travnikih in pašnikih

Predpogoj za rodovitnost travnika je njegova godnost. Na godnost pa v največji meri vpliva vodno stanje.

Dokler še ni zapadel sneg in ni preveč zmrzlo, vodno stanje lahko uredimo z napravo in popravo odvodnih jarkov. Za čevljev globoki jarki so preplitvi in odvajajo samo koristno deževnico. Zbiralne jarke torej primerno poglobimo — na povsem pravilno izvršenih vodnih napravah do najmanjše globine 70 cm — skrbimo za primeren padec jarkov in za primerno poševnost sten. Morebiti zamašene dranažne cevi tudi očistimo in na njih popravimo ostale okvare. Tako dobljeno prst najbolje odpeljemo in uporabimo pri napravi kompostnega kupa.

Da bomo tekom leta pri trebljenju in snaženju odvozili morebitno nastale kope ter krčili tudi grmovje, je samo po sebi razumljivo. Zimsko krčenje, če ne zajame tudi korenin, skoraj nič ne pomaga in je dve leti zaporedoma izvršeno sekanje grmovja okrog kresa — seveda če imamo čas — neprimerno učinkovitejše.

Na travnike razvažamo in raztrosimo tudi sedaj hlevski gnoj in kompost, vendar le dokler je kopno. Gnojnico razvažamo le v slučaju, če je jama v resnici preveč polna, ker iz gnojnice, ki jo razvozimo pozno v jeseni ali pozimi, izpuhti ves dušik ter preostane le nekoliko kalija. V tem času gnojnico uspešneje uporabljamo pri napravi komposta. Izvažanje gnojnice pa je spet zelo učinkovito ob koncu zime, čim zmrzlina popusti.

V sedanjem času bi mogoče tudi utesnili začetki z ureditvijo komposta, ako tega že nismo izvršili. Materiala v ta namen bo marsikje zadostno na razpolgo. Je to zemlja iz odvodnih in obcestnih jarkov, pleve, pepel, gnilo gomolje, gnojnice itd. Pomni tovariši, da je kompost najboljši gnojilo za travnišča in šele kom-

post (manj hlevski gnoj) ustvarja predpogoje za delovanje umetnih gnojil.

Čas bi bil sedaj mogoče tudi travnike apnati.

Apneno moko, to je zmlet (oglikovokislji) apnenec, po 25 q na 1 ha trosimo lahko tudi na zmrzlo zemljo in celo na nepredelbel sneg. Apneni prah oz. žgano apno, 10 q na 1 ha in mešano apno 15 do 20 q na ha, pa moramo z lahko brano zavleči v zemljo. Apnal boš seveda predvsem v primeru, da zemlja bolj vleče

na kislino in si se mogoče s solno kislino prepričal, da zemlji nedostaja apna. Zgodaj izvršeno apnenje povzroča podobno kot hlevski gnoj zgodnejše odganjanje trav sponiladi. Apno tudi pospešuje rast detelj in tvorbo kosti ter deluje posredno sploh prav ugodno na užitke in donosnost živine.

Tudi pepel in fosforna umetna gnojila sedaj v zimskem času, eventuelno celo po snegu, lahko raztrosimo.

Kočuški

Kako v hlevu odpraviti prehud mráz?

Napake v gradnji in gradbenem materialu (cement v zidu in ometu), ki povzročajo mráz v hlevu, se v zimskem času menda ne bo dalo tako lahko odpraviti. Vendar če povzroča mráz pretanek strop, tega od zgoraj na debelo pokrijemo s slamo ali streljo.

Če povzroča mráz znatno prevelika višina hleva, naredimo v primerni višini še drug, nekoliko nižji zasilni strop iz remelinov oz. lesenih drogov ter praznino med obema stropoma izpolnimo s streljo ali slamo.

V primeru, da povzroča mráz premajhen stalež živine (premalo živali), relativno prevelika prostornina v hlevu, tega napravimo toplejšega na ta način, da pač staja ali koče (posebno pri svinjah) napolnimo s streljo ali slamo. Čestokrat tudi pretanke in premalo tesno zapirajoče duri povzročajo prevelik mráz. Temu pač s primernimi zavesami ali tudi mrežami iz lat pridemo najlažje v okom. Nove duri pa napravimo vedno le iz dveh leg desk.

Tudi prevelika okna čestokrat puščajo preveč mráza v hlev. Ako nimamo že dvojnih oken, bo mogoče kazalo par

oken, predvsem čez noč, zamašiti s slamo. Tudi oboknice so prav prikladne. Ne kaže pa zamašiti vseh morebitnih lukenj v stenah, kajti nekoliko hladnejši zrak je tako za živino kakor tudi ljudi mnogo zdravješi kot topel ali vlažen hlev.

Sploh je primerno zračen hlev vedno tudi toplejši kot zatohli vlažni prostori. Zato hlev vedno tudi vsaj pri krmljenju ali napajanju zračimo. Najboljše pa je, da puščamo hlev odprt — ne da bi nastal preprih — ko mogoče napajamo živino na dvorišču pri koritu.

Vsak hlev naj bi bil opremljen s primerno napravo za odvajanje slabega, vlažnega in dovajanje svežega, zdravega zraka. Vendar v ta namen ne delajte kakih lukenj in ne stavljajte kakih škotelj v stene, marveč se preje posvetujte s strokovnjakom Kmečke zveze v Celovcu, ki vam bo dal vsa navodila za gradnjo moderne, uspešno delujoče ventilacije.

Za molzne krave naj bo v hlevu 12 do 18 stopinj C, za mlado živino 8 do 10 stopinj C, za vprežne konje 15 stopinj in za tovrstne svinje 12 do 15 stopinj C toplote.

Verdnik

KAJ MORAMO VEDETI

Podpore pri nabavi orodja za obvarovanje kulturnih rastlin pred škodljivci

Opozorjamo na možnost dodelitve podpor pri nakupu orodja za obvarovanje pred rastlinskimi škodljivci, predvsem pri nabavi motornih škroplilnic in motornih razpršilnikov iz zveznih (državnih) sredstev.

Kmečko-gospodarske zadruge, občine ali sadjarji v skupnosti, ki imajo namen nabaviti škroplilnice in razpršilnike in ki zato želijo prejeti podporo, morajo tozadevno vlogo predložiti Kmetijski zbornici — referatu za rastlinsko zaščito (Landwirtschaftskammer — Pflanzenschutzreferat) z naslednjimi podatki:

1. Točno ime prosilca; pri privatnih skupnostih imena in naslove vseh posestnikov, ki so člani skupnosti.

2. Glavni namen uporabe orodja (n. pr. oskrbovanje sadnega drevja, njivsko pridelovanje zelenjadi).

3. Število in označba tipa orodja, ki je predvideno za nakup oz. predložitev računa v primeru že izvršenega nakupa.

4. Mnenje pristojne okrajne kmetijske zbornice, ako gre za privatno skupnost za škropljenje.

Podpora (subvencija) znaša običajno 40 odstot. nabavne cene. Skupnosti, ki so jim bile podpore dovoljene, se obvežejo, da tozadevno orodje takoj nabavijo, vzdržujejo to vedno v uporabnem stanju in ga tudi ne odprodajo. — Privatni obrati in posamezne osebe so pri dodelitvi podpor načelno izključene.

Vloge sprejema tudi Kmečka zveza za Slovensko Koroško, ki bo za slovenske kmečke zadruge in privatne skupnosti uredila vse nadaljnje formalnosti do dokončne rešitve.

Zboljšanje planinskih pašnikov in tozadevne podpore

Pospeševanje planšarstva načelno iz-

vršujeta agrarna kmetijska urada (Agrarbezirksbehörden) in sicer v Celovcu in Beljaku. Posebni strokovni sosveti ta dva urada podpirajo.

Ako torej hočemo doseči podporo za zboljšanje planinskih pašnikov, moramo tozadevno vlogo predložiti pristojnemu agrarnemu uradu.

Podpore načelno dodeljujejo za:

- 1) napravo potov in uspenjač,
- 2) krčenje grmovja, čiščenje in zatiranje plevelnih rastlin,
- 3) večja spravljavanja kamenja,
- 4) osuševanje in namakanja,
- 5) preoravanja, gnojenja z umetnimi gnojili in zasetve s travnim semenjem,
- 6) plotove,
- 7) vodovodne naprave,
- 8) planinske hleve, planšarske stanove in stanovanjske koče za planšarsko osobe,
- 9) gnojilšča in naprave za zbiranje gnojnice in gnojake,
- 10) pogozdovanja in varovalne naprave pred plazovi.

Podpore dodeljujejo do 60 odstotkov vseh izdatkov pri izboljšanjih na skupnih planinskih pašnikih in do 50 odstotkov vseh izdatkov za zboljšanje na privatnih planinah. Prispevke izplačujejo agrarni uradi naravno le v okviru na razpolago stojičih denarnih sredstev.

Morebitna potrebna podrobnejša pojasnila daje tudi Kmečka zveza za Slovensko Koroško.

Sekretariat Kmečke zveze za Slovensko Koroško

Pridelki, ki niso več vezani na določeno ceno

Naslednji kmetijski proizvodi niso več vezani na svoječasno uradno določene cene:

med, čebelnj vosek, koščičasto in pečkasto sadje, grozdje, sadivec, kislo zelje, mladi prašički in tekači, seno in slama, živina za vprego in uporabo (razen klavne živine), žganje, apno, gramoz, hlodi listnatih dreves, žagovina in gozdni drogovci.

Prav tako uradno določene cene ne veljajo več za poljska, vrtnarska in gozdna semena ter za sočivje.

Na Koroškem je ta odločba stopila v veljavo s 30. septembrom 1948.

Shranjevanje umetnih gnojil

Pri shranjevanju umetnih gnojil, predvsem apnenomonijskega solitra (Kalkamonsalpeter), na zimo moramo skrbeti, da jih shranimo v izrecno suhih prostorih z nepropustno streho z zaprtimi okni in vrati. Če tla niso iz lesa, moramo na tla položiti deske ali strešno lepenko, prav tako ob stenah, ki rade močijo.

Umetna gnojila v vrečah ne nalagajmo višje kot 6 vrst in jih pokrimo s slamo ali papirjem.

Prosti soliter naložimo na deske in skrbimo, da bo površina čim bolj gladka. Nato ga pokrijmo s slamo ali papirjem. Tanka skorja, ki se napravi na površini, obdrži gnojilo v dobro troljivi obliki. Zato te skorje ne smemo poškodovati.

PREŽIHOV VORANC:

NAŠI MEJNIKI

15

»In vse tri sem sam pokopal.«
Njegov glas je bil enozvočen, malo utrujen, kakor je bila njegova hoja, vendar brez kake bolečine.

»Vse tri si sam pokopal.« Kaj bi človek drugega odgovoril.

Prijatelj si je napolnil kratko pipo in si jo našgal. Zasmrdelo je po vseh mogočih travah. Mrak se je hitro gostil, ker je šlo na zimo, čeprav še ni bilo snega.

»Vse tri sem sam pokopal.« je nadaljeval moj tovariš čez nekoliko časa. —

»Prvemu sinu je bilo tako ime kakor meni. Bil je Andrej in je bil tesar. Oženil se še ni, čeprav je imel že trideset let. Ko so prišli Nemci, je bil že nekaj časa v domačem kraju, potem so ljudje začeli nekaj govoriti. Zato je izginil in ljudje so rekli, da je Andrej prvi partizan v našem kraju. K nam ga ni bilo nikdar v hišo, vedeli smo le toliko, da je nekje v gori in da je z njim še nekaj drugih fantov, ki so tudi izginili. Takrat so bili partizani v našem kraju še slabi. Potem so bili izdani pri Hovniku pod goro. Nemci so streljali, hišo oplenili, Hovnike pa odpeljali v taborišče. Še zdaj ni nikogar nazaj. Drugi dan so mi povedali, da nekdo stoka v Hovnikovihih gonjah, ki vo-

dijo proti planini. Nihče se ni upal blizu, da bi videl, kaj je. Jaz sem pa mislil: Mogoče je kdo tam ranjen. Treba po pogledati. Človek je človek. In tako sem jaz drugi dan proti večeru šel. Splazil sem se do gore, da me nihče ni opazil in da sem od zgoraj prišel do Hovnika. Dolgo sem čepel na robu gozda in poslušal. Do hiše je bilo še dva streljaja. Nihče ni bilo slišati in mislil sem si že, da so se mi zlagali. Toda iz grmovja zaslišim klice:

»Oče, oče...«

Bilo je bolj vzdihovanje kakor klicanje. Mene je spreletelo po vsem životu. To je bil Andrejev glas, nobenega drugega kakor našega Andreja glas. Bil je že mrak in zato sem se lahko splazil do mesta, kjer je klicalo.

»Tu sem, Andrej, miren bodi.«

Bilo je temno in laže je bilo otipati kakor pa razločiti. To sem spoznal, da leži Andrej za plotom in da ima k sebi skrite noge. Otipal sem njegovo roko in jo stisnil. Bila je mokra.

»Oče, vi ste?« Njegov glas je bil zdaj močnejši. Z Andrejem si nisva bila nikdar posebno dobra. Bil je človek zase.

»Andrej, vidiš, zdaj te bom spravil domov. Ali si hudo ranjen?«

Šele čez nekaj časa je odgovoril. Poznalo se mu je, da ga nekje boli.

»Ne vem, ali mislim, da me ne bo treba.«

»Domov te bom nesel in doma te bom skril, da te nihče ne bo našel, Andrej,« sem mu prigovarjal. Njegovo čelo je bilo mrzlo, mokro. Poznalo se je, da trpi.

»Oče, dobili me pa le niso. Kako pa je z drugimi?« Njegov glas je bil zdaj čisto spremenjen, bi dejal, nekako razveseljen.

Ker nisem mogel nič določnega povedati, je rekel čez nekaj trenutkov z istim naglasom:

»Me pa le niso dobili, hudiči...«

»Andrej, lepo te prosim, ne kolni tako grdo, glavno je, da si živ, drugo bo vse dobro.«

Andrej mu ni več odgovoril, ampak se je sklonil, ko da bi hotel vstati, potem je padel nazaj da zemljo in izpuštil dolg zategnjen izdih. To je bil zadnji vzdih, nato je umrl.

Ponoči sem ga prenesel na drugo mesto blizu naše bajte in ga pokopal na skrivnem kraju. Na pokopališče si ga nisem upal pokopati, da bi me kdo ne videl. Še ženi nisem črnil besede o tem. Tako je padel Andrej, prvi partizan v našem kraju.

Ker mu je medtem pipica ugasnila, si je vnovič prižgal, potem sva kresala dalje po valoviti poti.

»Z drugim je bilo pa tako: Temu je bilo

ime Anza. Tega je posebno mati rada imela. Bil je nekaj let mlajši od Andreja in pravi veseljak. Nikdar ga nisi videl slabe volje. Tudi ta je nameraval iti za Andrejem k partizanom. Pri Sabodinu na Gori so imeli zveze s partizani. Toda še preden je mogel oditi, se mu je pripetila nesreča. Menda sta se tudi s Sabodinovo Mojco rada videla, ker je bil kuhan in pečen na Gori. Nekoč je bil pri njih, ko so prišli partizani. Ker je bilo pri hiši dosti deklet in dosti mošta, so se vsi skupaj zalili (prepušili veselju) in niso opazili, da so jih Nemci obkolili. Ker se niso mogli več umakniti, so se jim postavili v bran. Nemcev je bilo preveč in so jih zmagali. Potem so zažgali hišo in dom in pometali v ogenj vse, kar je še ostalo živega, tudi otroke. In tam je končal moj sin Anza, ta najvselejšeji od našega rodu. Šele čez dolgo časa smo si upali blizu, da smo iz pepela pobrali kosti in jih spravili v zemljo. Midva z ženo sva iskala Anzove kosti. Šele po doigem iskanju sva odkrila njegovo okostje za nekimi ožganim tramovi. Spoznala ga je mati po

Industrijski, lastnik in založnik lista: Dr. Franz Petek-Volkov. Glavni urednik: Dr. Franz Zwitter; odgovorni urednik: Franz Ogri, oba Celovec, Haimstraße 6, uprava: Celovec, Volkermarkter Straße 21. Dopolni se naj pošljajo na naziv: Celovec (Klagenfurt), Postamt 1., Postschloßfach 372. Tiska: »Kärntner Volkswortung G. m. b. H.« Klagenfurt, 10. Oktoberstraße 1.